

Retouradres: Postbus 8399, 3503 RJ Utrecht

Aan de leden en adviseurs van de Generale Synode

Datum
31 oktober 2018

Behandeld door
M.A. Teeuw
Telefoon (030) 880 14 35
generalesynode@pkn.nl

Onderwerp:

Herziene oplegbrief Generale Synode 15 en 16 november 2018

Geachte Synodeleden en adviseurs,

Donderdag 15 en vrijdag 16 november a.s. hopen we elkaar als synodeleden en adviseurs weer te ontmoeten in Nieuw Hydepark, het huis van de kerk.

De eerste stukken zijn u reeds op 8 oktober en 18 oktober jl. toegestuurd. Hierbij ontvangt u de resterende stukken; de laatste stukken zullen u worden gemaïld.

Deze oplegbrief geeft een korte toelichting op de diverse agendapunten. Er wordt aangegeven wat de voorgeschiedenis en de aard van de bespreking van het agendapunt is.

Hopelijk helpt deze informatie u bij uw voorbereiding en brengt het focus aan in de grote hoeveelheid tekst die u ook deze keer weer ontvangt.

Veel wijsheid en vreugde toegewenst bij uw voorbereiding!

Met vriendelijke groet,

dr. René de Reuver
scriba Generale Synode Protestantse Kerk

Agenda

1. *Opening en viering Heilig Avondmaal*

Traditiegetrouw wordt in de novembervergadering van de generale synode het heilig avondmaal gevierd. We waren gewoon dit te doen op de donderdagavond, na een lange dag vergaderen. Over dit moment van vieren zijn diverse terechte vragen gesteld. Als moderamen hebben we daarom besloten om dit jaar de vergadering van de generale synode te beginnen met de avondmaalsviering. Niet alleen omdat we allemaal dan 'nog fris' zijn, maar vooral om vanuit dat wat ons samenbindt en ons één maakt - Christus die zich voor ons laat delen, brood en wijn als geschenk uit de hemel - de vergadering te openen. Over niet minder dan Zijn lichaam spreken we nader in de vergadering.

3. *Benoemingen*

U zal een kandidaat voor het bestuur van de Dienstenorganisatie worden voorgelegd. Doordat het bestuur van de Dienstenorganisatie hier op maandag 12 november nog over vergadert, zal deze informatie u op dinsdag 13 november direct na de vergadering van het moderamen per mail worden toegestuurd. Mogelijke andere benoemingen worden u een week voor de vergadering toegestuurd.

4. *Geloofsthema: Geloofsgesprek rondom de Bijbel. 'De Bijbel in het midden'*

Sinds twee jaar stellen we, in lijn met Kerk 2025, elk jaar een geloofsthema aan de orde. Na het heilig avondmaal ('*De maaltijd van de Heer*') en de liturgie ('*Tot Gods eer*') is dat dit jaar het geloofsgesprek rondom de bijbel: '*De Bijbel in het midden*'. De notitie is, op verzoek van het moderamen, geschreven door prof. dr. Maarten Wisse. Bij zijn schrijfproces heeft hij diverse kerkleden, het moderamen en mensen vanuit de Dienstenorganisatie betrokken.

De notitie is een hulpmiddel voor het geloofsgesprek in gemeenten. Het dekt de onderlinge verschillen toe, maar biedt een opening om met inbreng van diverse stemmen een goed gesprek te hebben met 'de Bijbel in het midden'. Ter synode zullen we dit oefenen.

Ter besluitvorming ligt niet de tekst van de notitie voor, maar het voorstel om deze notitie naar kerkenraden te sturen ter ondersteuning en stimulans voor het geloofsgesprek in de (wijk)gemeenten.

5. *'Sporen van God'*

Kort geleden is de dorpskerkenbeweging van start gegaan. Tijdens deze startdag is het boek van Jacobine Gelderloos '*Sporen van God*' gepresenteerd. Dit boek maakt inzichtelijk waar het bij de dorpskerkenbeweging om gaat. Het boek zal ter vergadering worden geïntroduceerd.

6. *Intro classispredikanten*

Sinds 1 september zijn de 11 classispredikanten aan hun classis verbonden. In de afgelopen weken zijn allen in hun classis bevestigd als classispredikant. Ter synode zullen zij gezamenlijk zich aan u presenteren.

7. Mozaïek van kerkplekken

Deze bespreking van de mozaïek van kerkplekken is een voorproefje. In de afgelopen maanden zijn diverse thema's in expertgroepen besproken. De eerste versie van het document is hier van commentaar voorzien. Deze reacties zijn verwerkt. Het document dat u hebt ontvangen is een voorproefje van het document dat in de vergadering van april 2019 op de synodetafel zal liggen. De bespreking nu heeft twee doelen. Allereerst wil het u meenemen in de inzichten en lijnen die zich aftekenen. Vervolgens daagt het u uit om inhoudelijk op het voorgestelde te reageren.

Het gaat nu dus niet om besluitvorming, maar om het horen van uw reacties en indrukken. Besluitvorming komt aan de orde in de vergadering van april 2019.

8. Beproeving Liedboek

In april 2013 heeft de generale synode besloten om voor een periode van vijf jaar *Liedboek - zingen en bidden in huis en kerk* ter beproeving aan te bieden aan de gemeenten van de Protestantse Kerk. Naar Ordinantie 5-9 is het aan de generale synode aan te geven of we dit liedboek willen aanbieden aan de kerk als een 'Psalm- en Gezangboek' dat de eenheid bevordert en demonstreert. In de april-vergadering moet dit besluit genomen worden. Nu vast willen we u kort informeren over de wijze waarop de evaluatie van de beproeving gestalte zal krijgen.

9. Huwelijk en levensverbintenis

Als generale synode van de Protestantse Kerk spreken we opnieuw over de kerkelijke (in)zegening van huwelijk en levensverbintenis, aan de hand van een gespreksnota '*Huwelijk en levensverbintenis*'. Deze notitie is door het moderamen geschreven in gesprek met tien synodeleden.

Dit gesprek is een voortzetting van de bespreking in de vergadering van november 2017. Het moderamen stelde de synode toen voor om de kerkorde regeling (ord. 5-3 en 5-4) niet te wijzigen met het oog op het kwetsbare en ontluikende gesprek over homoseksualiteit in de breedte van de kerk. Na een emotionele bespreking sloot het moderamen de bespreking af met de toezegging een jaar later het gesprek over de tekst van de kerkordelijke regeling voort te zetten.

In de nieuwe gespreksnota *Huwelijk en levensverbintenis* stelt het moderamen voor op meer evenwichtige wijze recht te doen aan de verschillende visies over de (in)zegening van het huwelijk en andere levensverbintenissen, zonder de bestaande kerkordelijke speelruimte voor gemeenten om zelf te bepalen welke relaties zij naast het huwelijk tussen man en vrouw willen (in)zegenen teniet te doen.

Concreet door als generale synode uit te spreken dat in de kerk van Christus ieder mens van harte welkom is en zich veilig mag voelen, en dat de kerk geroepen is om mensen als enkeling en samen met anderen te zegenen. Tevens stelt het moderamen voor de tekst van de ordinantie niet te wijzigen maar een nadere uitleg te geven met als strekking dat de kerk in deze bepalingen geen waardeoordeel geeft over de seksuele geaardheid van haar leden noch over het huwelijk of een andere levensverbintenis. Ook stelt het moderamen voor uit te spreken dat de termen 'inzegenen' en 'zegenen' dezelfde liturgische lading hebben. Het moderamen wil hiermee gemeenten aanmoedigen om het gesprek over gender, seksualiteit en zegen op een voor ieder veilige manier te voeren.

Mocht de synode echter van oordeel zijn dat de bestaande ordinantietekst gewijzigd moet worden, dan doet het moderamen - op basis van bovengenoemde uitgangspunten - een voorstel tot wijziging. De huidige tekst zou vervangen kunnen worden door een evenwichtig geformuleerde tekst die aan gemeenten ruimte biedt om naast de (in)zegening van het huwelijk van man en vrouw ook andere levensverbintenissen, waaronder het huwelijk tussen mensen van hetzelfde geslacht, (in) te zegenen en aan wijkkerkenraden om hierin een eigen keuze te maken.

De bespreking zal in twee fases verlopen. In de eerste ronde zal het gaan over de overwegingen die in de notitie naar voren komen. Zij functioneren als overwegingen bij het besluitvoorstel. Deze bespreking zal worden toegespitst op de vraag of u de tekst van ordinantie 5-3 en 5-4 wilt handhaven of wijzigen.

De tweede ronde concentreert zich op besluitvorming. Als eerste zal worden gevraagd of u de bestaande ordinantietekst wil handhaven of wijzigen.

Bij handhaving van de kerkordetekst wordt de bespreking afgesloten met de besluitvorming over het voorstel van het moderamen.

Bij een keuzes voor wijzigen van de tekst volgt besluitvorming over het alternatieve voorstel van het moderamen. Hierna is een consideratieronde over de nieuwe kerkordetekst via de classes noodzakelijk. Eind 2019 volgt dan de bespreking van de tekst in tweede lezing door de synode.

10. Sluiting door bisschop Humphries

He is bijzonder dat de bisschop van de protestantse kerk van Pakistan de eerste vergaderdag van de generale synode afsluit. Bisschop Humphries zal ons deelgenoot maken van de moeite en vreugde van de zusters en broeders in Pakistan.

11. Getijdengemeenschap De Binnenkamer

De tweede vergaderdag wordt geopend door leden van de getijdengemeenschap. De Binnenkamer. Enkele maanden geleden is De Binnenkamer gestart met getijden vanuit de kapel van Nieuw Hydepark. In de opening maken ze ons deelgenoot van hun getijden die ook digitaal te volgen zijn. .

Er is de mogelijkheid om van 8.30 tot 9.00 hun eigen moment mee te maken in de kapel.

12. Eindrapportage GCKO 'Kerk 2025'

In de vorige vergadering van de synode heeft het GCKO aangekondigd nog een 'veegronde' Kerk 2025 door het geheel van de kerkorde te maken. Dit heeft geresulteerd in het voorliggende pakket van correcties en voorstellen tot wijzigingen.

De bespreking en besluitvorming van dit geheel is het sluitstuk van de kerkordelijke aanpassingen ten gevolge van Kerk 2025. Met de bespreking van dit geheel sluiten we een enorme kerkordelijke operatie af.

13. Presentatie PThU

Deze presentatie is ter informatie en om de band tussen PThU en synode te verstevigen.

14. Groet secr. gen. NGK (Zuid- Afrika) dr. Gustav Claassen

Met de Zuid-Afrikaanse NGK heeft onze kerk een lange relatie. Dr. Claassen brengt een groet over vanuit de NGK en zal iets vertellen van de recente ingrijpende keuzes en ontwikkelingen van de NGK.

15. Categorieaal Pastoraat

In de vergadering van de generale synode van november 2017 is intensief gesproken over het door de kerk bekostigde categoriaal pastoraat. Over twee velden van categoriaal pastoraat, te weten het studentenpastoraat en het koopvaardijpastoraat, heeft toen geen besluitvorming plaatsgevonden. In de afgelopen periode is onderzocht hoe deze vormen van pastoraat toekomstbestendig verder zouden kunnen gaan. In het rapport *Quo vadis?* wordt hier verslag van gedaan.

De bespreking zal, na een inleiding van de opsteller van het rapport, zich toespitsen op het onderzoek, de voorgestelde richting en uitlopen op besluitvorming.

16. Tijdelijke aanstelling predikantswerkzaamheden

De bespreking van dit rapport vloeit voort uit de beslissingen die door de generale synode genomen zijn in het kader van een cultuur van flexibiliteit en mobiliteit. Diverse partijen zijn geconsulteerd. Het rapport brengt de mogelijkheden van tijdelijke aanstellingen van predikanten in kaart, schetst de problemen vanuit de huidige regelgeving en komt met aangepaste voorstellen. Het rapport doet concrete verbetervoorstellen.

In de bespreking zal het gaan om verheldering, positiebepaling en besluitvorming.

17. Afscheid bestuurslid en synodeleden

Dit zal de laatste vergadering zijn van de generale synode gevormd door afgevaardigden van 74 classes. Vanaf 1 januari 2019 zal de synode zijn samengesteld uit vijf afgevaardigden uit de elf gevormde classes. Dit betekent dat we dit jaar van diverse synodeleden afscheid moeten nemen. Bovendien nemen we afscheid van dhr. Gerrit Westerveld als lid van het bestuur van de Dienstenorganisatie.

We danken de afzwaaiende synodeleden en dhr. Westerveld hartelijk voor hun grote en zeer toegewijde inzet!

Agenda

Opening en viering Heilig Avondmaal

Traditiegetrouw wordt in de novembervergadering van de generale synode het heilig avondmaal gevierd. We waren gewoon dit te doen op de donderdagavond, na een lange dag vergaderen. Over dit moment van vieren zijn diverse terechte vragen gesteld. Als moderamen hebben we daarom besloten om dit jaar de vergadering van de generale synode te beginnen met de avondmaalsviering. Niet alleen omdat we allemaal dan 'nog fris' zijn, maar vooral om vanuit dat wat ons samenbindt en ons één maakt - Christus die zich voor ons laat delen, brood en wijn als geschenk uit de hemel - de vergadering te openen. Over niet minder dan zijn lichaam spreken we nader in de vergadering.

Benoemingen

U zal een kandidaat voor het bestuur van de Dienstenorganisatie worden voorgelegd. Doordat het bestuur van de Dienstenorganisatie hier op maandag 12 november nog over vergadert, zal deze informatie u op dinsdag 13 november direct na de vergadering van het moderamen per mail worden toegestuurd. Mogelijke andere benoemingen worden u een week voor de vergadering toegestuurd.

Geloofsthema: Geloofsgesprek rondom de Bijbel. 'De Bijbel in het midden'

Sinds twee jaar stellen we, in lijn met Kerk 2025, elk jaar een geloofsthema aan de orde. Na het heilig avondmaal ('*De maaltijd van de Heer*') en de liturgie ('*Tot Gods eer*') is dat dit jaar het geloofsgesprek rondom de bijbel: '*De Bijbel in het midden*'. De notitie is, op verzoek van het moderamen, geschreven door prof. dr. Maarten Wisse. Bij zijn schrijfproces heeft hij diverse kerkleden, het moderamen en mensen vanuit de Dienstenorganisatie betrokken. De notitie is een hulpmiddel voor het geloofsgesprek in gemeenten. Het dekt de onderlinge verschillen toe maar biedt een opening om met inbreng van diverse stemmen een goed gesprek te hebben met 'de Bijbel in het midden'. Ter synode zullen we dit oefenen. Ter besluitvorming ligt niet de tekst van de notitie voor, maar het voorstel om deze notitie naar de gemeenten te sturen ter ondersteuning en stimulans voor het geloofsgesprek in de (wijk)gemeenten.

'Sporen van God'

Kort geleden is de dorpskerkenbeweging van start gegaan. Tijdens deze startdag is het boek van Jacobine Gelderloos '*Sporen van God*' gepresenteerd. Dit boek maakt inzichtelijk waar het bij de dorpskerkenbeweging om gaat. Het boek zal ter vergadering worden geïntroduceerd.

Intro classispredikanten

Sinds 1 september zijn de 11 classispredikanten aan hun classis verbonden. In de afgelopen weken zijn allen in hun classis bevestigd als classispredikant. Ter synode zullen zij gezamenlijk zich aan u presenteren.

Mozaïek van kerkplekken

Deze bespreking van de mozaïek van kerkplekken is een voorproefje. In de afgelopen maanden zijn diverse thema's in expertgroepen besproken. De eerste versie van het document is hier van commentaar voorzien. Deze reacties zijn verwerkt. Het document dat u hebt ontvangen is een

voorproefje van het document dat in de vergadering van april 2019 op de synodetafel zal liggen. De bespreking nu heeft twee doelen. Allereerst wil het u meenemen in de inzichten en lijnen die zich aftekenen. Vervolgens daagt het u uit om inhoudelijk op het voorgestelde te reageren. Het gaat nu dus niet om besluitvorming, maar om het horen van uw reacties en indrukken. Besluitvorming komt aan de orde in de vergadering van april 2019.

Beproeving Liedboek

In april 2013 heeft de generale synode besloten om voor een periode van vijf jaar *Liedboek - zingen en bidden in huis en kerk* ter beproeving aan te bieden aan de gemeenten van de Protestantse Kerk. Dit liedboek (verder genoemd: Liedboek 2013) is in opdracht van de Protestantse Kerk in Nederland en zeven andere kerkgenootschappen in Nederland en België ontwikkeld en samengesteld door de ISK (Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied). Voor de Protestantse Kerk was de achtergrond van de opdracht aan de ISK de wens om als kerk weer over een actueel liedboek te beschikken, dat in zoveel mogelijk gemeenten gebruikt zal worden. De wens vindt zijn reden in Ordinantie 5-9 van de kerkorde. Daarin is vastgelegd dat de synode aan de gemeenten van de kerk een "Psalm- en Gezangboek" kan aanbieden, vanuit de gedachte dat een gezamenlijk liedboek de eenheid van de kerk bevordert en demonstreert. Inmiddels zijn de vijf jaar waarin *Liedboek 2013* beproefd kon worden door de gemeenten voorbij. De volgende stap is dat de generale synode zal spreken over de vraag of *Liedboek 2013* inderdaad zal worden aangeboden aan de gemeenten als Psalm- en Gezangboek van de kerk. In de april-vergadering van 2019 zal de generale synode hierover een besluit nemen. In de november-vergadering wil het moderamen u nader informeren over de wijze waarop de evaluatie van de beproeving gestalte zal krijgen.

Huwelijk en levensverbintenis

Als generale synode van de Protestantse Kerk spreken we opnieuw over de kerkelijke (in)zegening van huwelijk en levensverbintenis, aan de hand van een gespreksnota '*Huwelijk en levensverbintenis*'. Deze notitie is door het moderamen geschreven in gesprek met tien synodeleden.

Dit gesprek is een voortzetting van de bespreking in de vergadering van november 2017. Het moderamen stelde de synode toen voor om de kerkorde regeling (ord. 5-3 en 5-4) niet te wijzigen met het oog op het kwetsbare en ontlukende gesprek over homoseksualiteit in de breedte van de kerk. Na een emotionele bespreking sloot het moderamen de bespreking af met de toezegging een jaar later het gesprek over de tekst van de kerkordelijke regeling voort te zetten.

In de nieuwe gespreksnota *Huwelijk en levensverbintenis* stelt het moderamen voor op meer evenwichtige wijze recht te doen aan de verschillende visies over de (in)zegening van het huwelijk en andere levensverbintenissen, zonder de bestaande kerkordelijke speelruimte voor gemeenten om zelf te bepalen welke relaties zij naast het huwelijk tussen man en vrouw willen (in)zegenen teniet te doen.

Concreet door als generale synode uit te spreken dat in de kerk van Christus ieder mens van harte welkom is en zich veilig mag voelen, en dat de kerk geroepen is om mensen als enkeling en samen met anderen te zegenen. Tevens stelt het moderamen voor de tekst van de ordinantie niet te wijzigen maar een nadere uitleg te geven met als strekking dat de kerk in deze bepalingen geen waardeoordeel geeft over de seksuele geaardheid van haar leden noch over het huwelijk of een andere levensverbintenis. Ook stelt het moderamen voor uit te spreken dat de termen 'inzegenen' en 'zegenen' dezelfde liturgische lading hebben. Het moderamen wil hiermee gemeenten aanmoedigen om het gesprek over gender, seksualiteit en zegen op een voor ieder veilige manier te voeren.

Mocht de synode echter van oordeel zijn dat de bestaande ordinantietekst gewijzigd moet worden, dan doet het moderamen - op basis van bovengenoemde uitgangspunten - een voorstel tot wijziging. De huidige tekst zou vervangen kunnen worden door een evenwichtig geformuleerde

tekst die aan gemeenten ruimte biedt om naast de (in)zegening van het huwelijk van man en vrouw ook andere levensverbintenissen, waaronder het huwelijk tussen mensen van hetzelfde geslacht, (in) te zegenen en aan wijkkerkenraden om hierin een eigen keuze te maken. De bespreking zal in twee fases verlopen. In de eerste ronde zal het gaan over de overwegingen die in de notitie naar voren komen. Zij functioneren als overwegingen bij het besluitvoorstel. Deze bespreking zal worden toegespitst op de vraag of u de tekst van ordinantie 5-3 en 5-4 wilt handhaven of wijzigingen.

De tweede ronde concentreert zich op besluitvorming. Als eerste zal worden gevraagd of u de bestaande ordinantietekst wil handhaven of wijzigen.

Bij handhaving van de kerkordetekst wordt de bespreking afgesloten met de besluitvorming over het voorstel van het moderamen.

Bij een keuzes voor wijzigen van de tekst volgt besluitvorming over het alternatieve voorstel van het moderamen. Hierna is een consideratieronde over de nieuwe kerkordetekst via de classes noodzakelijk. Eind 2019 volgt dan de bespreking van de tekst in tweede lezing door de synode.

Sluiting door bisschop Humphries

He is bijzonder dat de bisschop van de protestantse kerk van Pakistan de eerste vergaderdag van de generale synode afsluit. Bisschop Humphries zal ons deelgenoot maken van de moeite en vreugde van de zusters en broeders in Pakistan.

Getijdengemeenschap De Binnenkamer

De tweede vergaderdag wordt geopend door leden van de getijdengemeenschap De Binnenkamer. Enkele maanden geleden is De Binnenkamer gestart met getijden vanuit de kapel van Nieuw Hydepark. In de opening maken ze ons deelgenoot van hun getijden die ook digitaal te volgen zijn.

Er is de mogelijkheid om van 8.30 tot 9.00 hun eigen moment mee te maken in de kapel.

Eindrapportage GCKO 'Kerk 2025'

In de vorige vergadering van de synode heeft het GCKO aangekondigd nog een 'veegrond' Kerk 2025 door het geheel van de kerkorde te maken. Dit heeft geresulteerd in het voorliggende pakket van correcties en voorstellen tot wijzigingen.

De bespreking en besluitvorming van dit geheel is het sluitstuk van de kerkordelijke aanpassingen ten gevolge van Kerk 2025. Met de bespreking van dit geheel sluiten we een enorme kerkordelijke operatie af.

Presentatie PThU

Deze presentatie is ter informatie en om de band tussen PThU en synode te verstevigen.

Groet secr. gen. NGK (Zuid- Afrika) dr. Gustav Claassen

Met de Zuid-Afrikaanse NGK heeft onze kerk een lange relatie. Dr. Claassen brengt een groet over vanuit de NGK en zal iets vertellen van de recente ingrijpende keuzes en ontwikkelingen van de NGK.

Categoriaal Pastoraat

In de vergadering van de generale synode van november 2017 is intensief gesproken over het door de kerk bekostigde categoriaal pastoraat. Over twee velden van categoriaal pastoraat, te weten het studentenpastoraat en het koopvaardijpastoraat, heeft toen geen besluitvorming plaatsgevonden. In de afgelopen periode is onderzocht hoe deze vormen van pastoraat toekomstbestendig verder zouden kunnen gaan. In het rapport *Quo vadis?* wordt hier verslag van gedaan.

De bespreking zal, na een inleiding van de opsteller van het rapport, zich toespitsen op het onderzoek, de voorgestelde richting en uitlopen op besluitvorming.

Tijdelijke aanstelling predikantswerkzaamheden

De bespreking van dit rapport vloeit voort uit de beslissingen die door de generale synode genomen zijn in het kader van een cultuur van flexibiliteit en mobiliteit. Diverse partijen zijn geconsulteerd. Het rapport brengt de mogelijkheden van tijdelijke aanstellingen van predikanten in kaart, schetst de problemen vanuit de huidige regelgeving en komt met aangepaste voorstellen. Het rapport doet concrete verbetervoorstellen.

In de bespreking zal het gaan om verheldering, positiebepaling en besluitvorming.

Afscheid bestuurslid en synodeleden

Dit zal de laatste vergadering zijn van de generale synode gevormd door afgevaardigden van 74 classes. Vanaf 1 januari 2019 zal de synode zijn samengesteld uit vijf afgevaardigden uit de elf gevormde classes. Dit betekent dat we dit jaar van diverse synodeleden afscheid moeten nemen. Bovendien nemen we afscheid van dhr. Gerrit Westerveld als lid van het bestuur van de Dienstenorganisatie.

We danken de afzwaaiende synodeleden en dhr. Westerveld hartelijk voor hun grote en zeer toegewijde inzet!